

Katedra sociální a kulturní antropologie

Filosofická fakulta, Univerzita Pardubice

POSUDEK OPONENTA NA DIPLOMOVOU PRÁCI

TÉMA: CESTY KE ZDRAVÍ: K ANTROPOLOGII ROZHRANÍM MEZI ALTERNATIVNÍ A BĚŽNOU MEDICÍNOU

AUTOR: Bc. Martin MELÍN

VEDOUCÍ DP: PhDr. Lívía Šavelková, Ph.D.

OPONENT DP: PhDr. Adam Horálek, Ph.D.

Alternativní medicína je téma, které je aktuální nejen v českém prostředí, ale i v globálním pojetí a též ve vědecké diskursu. Jedná se tedy o téma reflektující vývoj společenského poznání i společenských témat. Ústředním motivem je lidské zdraví a jeho rozličné dimenze. Právě spor mezi pojetím zdraví jako fyziognomického faktoru či psychosomatického stavu vytváří rozpor mezi „západní“ a alternativní medicínou, ale též mezi lékařským a společenskovědním přístupem k medicíně a zdraví jako takovému. Proto oceňuji volbu tématu autorem.

Nicméně mě hned v úvodu zarazilo, když autor píše, že k tématu není téměř žádná antropologická literatura. Vskutku, podíváme-li se do česky psané literatury, je takových zdrojů poskromnu, avšak i zde najdeme již první výstupy (spíše články než monografie). Při pohledu do seznamu použité literatury nacházím odpověď na to, proč měl autor takový problém sehnat literaturu, neboť až snad na jednu jedinou práci není nic cizojazyčné. Přitom v anglickém je i v univerzitní knihovně dostupné množství literatury k antropologii medicíny, medicínské antropologii, antropologii zdraví apod. Vzhledem k tomu, že se jedná o diplomovou práci, očekával bych větší schopnost práce se zahraničními zdroji.

Student pro stanovení cíle práce využívá určení dvou hypotéz a dvou výzkumných otázek. Výzkumné otázky mu dle vlastních slov pomáhají potvrdit nebo vyvrátit hypotézy. Zde je patrné, že smícháním hypotézy a otázky došlo k nevědomému zneplatnění smyslu hypotézy, která má být v terénu testována. Namísto toho autor hypotézy jako takové netestuje, ale pouze se ptá na cíle svých výzkumných otázek. Ve výsledku ale odpovídá na to, zda byly hypotézy potvrzeny či nikoliv, avšak vzhledem k výše uvedenému nevhodnému spojení hypotézy a výzkumné otázky došel přinejmenším k zpochybnitému závěru. Druhým nevhodným aspektem u stanovených hypotéz je jejich kompilační charakter, kdy v každé definuje více určovaných charakteristik (AM je fenomén, zajímá více lidí, více terapeutů nabízí své služby; z logiky formulování hypotézy toto měly být tři hypotézy, nikoliv jedna).

K samotnému terénu nemám příliš výhrad. Autor se zaměřuje případově na Pardubice a byt by mohl být terén dle mého soudu rozpracovanější a jednotlivé výpovědi informátorů více včleněny do textu, považuji práci z této stránky za dobrou. Nicméně autor občas zapomíná na svou pozicionalitu antropologa, což se projevuje v přejímání nijak neověřených či kriticky nereflektovaných tvrzení, a to jak v analytické, tak teoretické části práce (např. 34 chiropraxe jako vrozená schopnost).

Reflexivita a pozicionalita jsou celkově asi nejslabší stránky autorova přístupu k tématu. Zabývá se totiž tématem, které je na pomezí medicíny, antropologie a mnoha dalších směrů a je velmi těžké obsáhnout jej holisticky. Nicméně právě proto je zapotřebí sebereflexe autora, aby nepřijímal nepodložená či neprokazatelná tvrzení. Tento fakt na mnoha místech snižuje kvalitu práce (např. s. 43 a přejímání odborně nekvalitních a sporných informací o původu akupunktury a akupresury – zdroj pro tyto informace není důvěryhodný, navíc je otázka, zda tyto informace jsou relevantní vzhledem k cíli práce a musely tam být?). Jako obdobně redundantní považuji více obdobných pasáží v práci včetně tabulky č. 1, jejíž smysl mi uniká.

Po formální stránce se práce vychyluje od stanovených pravidel – tiskovou verzí, citacemi, řazením kapitol apod. Nejdůležitější z těchto výtek vnímám použitý styl citací, který není v sociálních vědách běžný, a neměl by být proto používán (používá se citace v textu, nikoliv prostřednictvím citací pod čarou). Na druhou je autor konzistentní v použité formě, i když odporuje citačním pravidlům na KSKA FF UPa. Nicméně i v takovém případě je nevhodné použití vícenásobných odkazů pod čarou, kdy např. poznámky 4 a 5 se vztahují k jednomu bodu, ale protože nejsou odděleny v textu čárkou, člověk má tendenci hledat odkaz 45 (a takových případů je více). Právě i kvůli takovým věcem by měl autor respektovat zavedená pravidla pro sociální vědy! Dále práci chybí seznam použitých zkratk za obsahem. Také by bylo vhodnější, aby přepis ukázkového rozhovoru byl řazen až za literaturou, tak jak je to typické pro přílohy kvalifikační práce. Práce se také odchyluje od katederní směrnice pro psaní kvalifikačních prací a zbytečně využívá více papíru, neboť je tištěna jen jednostranně.

Kvalitu práce snižuje také značné množství pravopisných chyb a překlepů. Není neobvyklé najít v textu věty bez sloves, souvětí, kde mezi větami není souvislost a věty, v nichž dochází k neshodě mezi podmětem a přísudkem (viz např. závěr).

Práce mě spíše zklamala, neboť mě téma velmi zaujalo. Na druhou stranu připouštím, že zklamání vyplývá spíše z mého osobního zaujetí než z nekvality práce samotné. Určitě si umím představit, že práce by mohla být podnětnější, kvalitněji zpracovaná a reflektovat vývoj v oboru prací se zahraniční literaturou. Na druhou stranu ale přináší patřičné poznání z určitého případového terénu, většinu výtek lze považovat za spíše sekundárního rázu než jako fundamentální pochybení autora. Proto práci doporučuji k obhajobě a **navrhuji hodnocení C.**

V Pardubicích dne 17. 5. 2019

PhDr. Adam Horálek, Ph.D.